



RS Global



INTERNATIONAL

SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE

**SOCIAL AND ECONOMIC
ASPECTS OF EDUCATION
in Modern Society**

CONTENTS

PEDAGOGY

Aynur Yunsurova PROBLEMS OF THE FIRST YEAR STUDENTS OF THE ECONOMICS AND MANAGEMENT FACULTY IN TEACHING THE VOCABULARY OF THE ENGLISH LANGUAGE.....	3
Zablotska L. M. PRACTICAL WAYS OF FORMATION OF FUTURE SPECIALISTS' IN TOURISM FOREIGN-LANGUAGE COMPETENCE.....	6
Maria Lupu IMPORTANȚA EDUCAȚIEI PARENTALE ÎN EDUCAREA COPILOR ȘCOLARI.....	12
Nuriyya Shirinova ENGLISH AS FOREIGN LANGUAGE AND SECOND LANGUAGE FOR INTERNATIONAL STUDENTS.....	15
Kosyuk V. R. SPECIFIC OF DEVELOPMENT OF CREATIVE ARTISTIC ABILITIES OF FUTURE DESIGNERS.....	17
Вовк Тетяна, Кашина Ганна МЕХАНІЗМИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ НАУКОВО-ПРИРОДНИЧОЇ ОСВІТИ У СИСТЕМІ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ.....	23
Ким Екатерина Георгиевна ИЗ ОПЫТА ПРИМЕНЕНИЯ LESSON STUDY RESEARCH.....	31
Кобалия К. М. НОВАЯ ПАРАДИГМА ОБРАЗОВАНИЯ И ПРОФЕССИОНАЛЬНО ЗНАЧИМЫЕ КАЧЕСТВА УЧИТЕЛЯ.....	35
Наталія Василівна Кононець ФУНКЦІОНАЛЬНА ДИДАКТИЧНА МОДЕЛЬ РЕСУРСНО-ОРІЄНТОВАНОГО НАВЧАННЯ ДИСЦИПЛІН КОМП'ЮТЕРНОГО ЦИКЛУ У ВИЩІЙ ШКОЛІ.....	38
Світлана Іванівна Нестуля МЕТОД КАЙДЗЕН У ПРОЦЕСІ РОЗВИТКУ ЛІДЕРСЬКИЙ ЯКОСТЕЙ СТУДЕНТІВ.....	42
Низамова Ш. И. ИСТОРИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ ФОРМИРОВАНИЯ ЭКОНОМИЧЕСКОГО МЫШЛЕНИЯ У УЧАЩИХСЯ.....	46
Оськіна Н. О. ЛІНГВОДИДАКТИЧНА МОДЕЛЬ ПРОЦЕСУ НАВЧАННЯ ХУДОЖНЬОЇ КУЛЬТУРИ ЗАСОБАМИ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ.....	49
Підлісний Є. В. УЗГОДЖЕННЯ ЗМІСТУ ФАХОВОЇ ТА ПРАВОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ ЕКОНОМІСТІВ.....	53
Садовий М. І., Суховірська Л. П., Трифонова О. М. ЗАСТОСУВАННЯ ЗАСАД «ВІДКРИТОЇ НАУКИ» ТА СТАЛОГО РОЗВИТКУ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ФІЗИКО-ТЕХНІЧНИХ ДИСЦИПЛІН.....	58
Совгіра С. В., Гончаренко Г. Є., Душечкіна Н. Ю. ВИХОВНЕ ЗНАЧЕННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	63

ВИХОВНЕ ЗНАЧЕННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Д.п.н. Совгіра С. В., д.б.н. Гончаренко Г. Є., к.п.н. Душечкіна Н. Ю.

Україна, Умань, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

Abstract. The article highlights the educational importance of the institutions healthcare-saving educational environment of higher education in the aspect of preparing future specialists for professional activities. A variety of approaches to the concepts of "educational environment", "health-preserving environment", "educational environment" is revealed. The structure of the healthcare-saving educational environment, which includes the pedagogical staff, students, their families, as well as pedagogical systems of basic educational institutions, is explained, which is explained by the comprehensive understanding of a healthy lifestyle, in the unity of the physical, psychological, socio-cultural components and the integrity of the educational process. The importance of psychological and pedagogical, sports-recreational and medical-physical-health resources of the preserving educational environment aimed at solving the problems of strengthening the physical health of students (medical physical education); formation of value attitudes, emotional management (psychological and pedagogical resources) and education of a culture of health, carried out through the implementation of sports and recreational activities.

Keywords: educational environment, healthcare-saving educational environment, educational environment, psychological and pedagogical resources, sports and recreation resources, medical and physical resources, healthy lifestyle.

Вступ. Освітнє середовище, у якому функціонують певні відносини і зв'язки, що здійснюються з позицій професійної підготовки, створює певні умови для розвитку особистості, становлення її як суб'єкта життєдіяльності, орієнтування на загальнолюдські цінності, зокрема і на здоровий спосіб життя.

У процесі підготовки майбутніх фахівців закладів вищої освіти принципове значення має освітнє середовище, яке досліджували А. Вишнякова-Вишневецька, Е. Вайнер, І. Габа, Г. Ковальов, Ю. Мануйлов, Т. Менг, Г. Мисіна, В. Новіков, С. Тарасов, Е. Якимович, В. Ясвін, Б. Ясько та ін. Науковці розглядають освітнє середовище як: чинник освіти і розвитку особистості; умову функціонування гуманістично орієнтованої педагогічної системи; засіб виховання і соціалізації особистості, розвитку творчості та реалізації потенціалу суб'єктів освітнього процесу.

В освітньому середовищі виокремлюється здоров'язбережувальне середовище, яке науковці О. Артюхіна, О. Ващенко, С. Закопайло, Р. Полякова, Т. Шаповалова, В. Слободчиков, С. Старостіна, П. Федорова розглядають як гнучку сукупність внутрішніх і зовнішніх чинників, які актуалізують діяльність студентів на збереження та зміцнення свого здоров'я.

Ефективність організації здоров'язбережувального освітнього середовища закладів вищої освіти залежить від різних впливів, в тому числі і виховних.

Роль виховних впливів, зокрема виховного середовища як потужного чинника формування, розвитку і самореалізації особистості, різні концепції середовищного підходу у вихованні розглядалися у дослідницьких працях (І. Баєва, Н. Боритко, Л. Новікова, Н. Селиванова, В. Сергієнко, Е. Степанов, І. Сулима, І. Тен, І. Фрумін та ін.).

Базовим для нашого дослідження є поняття «виховне середовище», під яким розуміємо потенційний засіб виховання, що відображає його природну сутність, в основу якого покладено діалогічні зв'язки між його суб'єктами.

Результати дослідження. Середовищний підхід у вихованні, на перший погляд не є інноваційним. Проте середовище досліджувалося в парадигмі відомих в науці підходів: діяльнісного, особистісного, системного та інших. В результаті нарощувалося уявлення про середовище як про умови або чинники, сприятливі або несприятливі у роботі з дітьми [1].

Спираючись на дослідження середовищного підходу у вихованні Ю. Мануйлова [2], вважаємо, що для виховання цінностей здорового способу життя необхідно створити конкретний простір можливостей, що дозволять студентам на їх основі вивчати, виховувати і

перетворювати себе відповідно до визначених для себе цінностей здорового способу життя. Іншим елементом виховного середовища, орієнтованого на становлення моральних цінностей, є створення особливого способу життя (співпраця один з одним, творча діяльність тощо). Спосіб життя, спрямований на «культивування» добра, любові, краси, милосердя, виховує цінності здорового способу життя. Третім елементом виховного середовища, є дії, що впливають на виховання цінностей здорового способу життя студентів. Ці дії є цілісною системою стратегічних, тактичних, операційних способів, орієнтованих на гуманістичні моральні цінності.

Різноманітність підходів до поняття «виховне середовище» (амбівалентне (Л. Новікова [3]), середовищне (Ю. Мануйлов [2]), ситуаційне (Д. Григор'єв [1])) дозволило нам розглядати його як навколишнє, педагогічно організоване середовище, яке включене в процес формування суб'єктної позиції студента під час його підготовки до професійної діяльності.

Таке середовище включає в себе педагогічний колектив, студентів, їх сім'ї, а також педагогічні системи базових освітніх установ, що пояснюється комплексним розумінням здорового способу життя в єдності фізичного, психологічного, соціокультурного компонентів і цілісності освітнього процесу. Воно включає психолого-педагогічні, спортивно-оздоровчі та лікувально-фізкультурні ресурси, спрямовані на вирішення задач зміцнення фізичного здоров'я студентів (лікувальна фізкультура); формування ціннісного ставлення, управління емоціями (психолого-педагогічні ресурси) та виховання культури здоров'я, що здійснюється за допомогою реалізації спортивно-оздоровчих заходів.

Розглянемо детальніше означені ресурси.

Психолого-педагогічні ресурси. Відомо, що суб'єктивне ставлення людини до свого здоров'я та здорового способу життя є важливим фактором регуляції його здоров'я. Зусилля фахівців, які займаються вирішенням проблеми здоров'я, можуть виявитися неефективними, коли сама людина нехтує своїм здоров'ям, скептично ставиться до здорового способу життя.

Форма орієнтації студентів на здоровий спосіб життя - це поняття абстрактне, а в реальному освітньому процесі вона виражається в конкретному типі лекції, семінару, навчально-практичного заняття, спортивного змагання тощо. Форми орієнтаційної роботи обираються з урахуванням конкретних цілей, особливостей процесу, місця, адекватних методів і засобів орієнтаційної діяльності. Так, мета лекції - формування знань про здоровий спосіб життя, мета практичного заняття (наприклад, фізкультурного) - формування спортивних навичок і вмінь у студента.

Сприяє орієнтаційній роботі застосування різноманітних загальнокультурних заходів, конкурсів: студентських фестивалів з виступом кращих колективів та акторів, концертів для студентів, виставок живопису, малюнка, графіки тощо. Можлива організація студентських екскурсій і туристичних поїздок.

Форми, методи, умови реалізації психолого-педагогічних ресурсів здоров'язбережувального середовища закладів вищої освіти та оцінка їх ефективності подана у таблиці 1.

Таблиця 1. Психолого-педагогічні ресурси здоров'язбережувального середовища закладів вищої освіти

Види здоров'язбережувальних ресурсів	Форми і методи реалізації	Умови реалізації	Оцінка ефективності
1	2	3	4
Інформаційне забезпечення	Проведення просвітницької роботи з фізичного, психологічного і духовного здоров'я людини в рамках вивчення дисциплін валеологічного блоку	Створення чіткої системи координації роботи всіх джерел інформації і пропаганди фізичної культури	Підвищення у студентів стійкого інтересу до здорового способу життя

Продовження Таблиці 1

1	2	3	4
Організація освітнього процесу	Проектування здоров'язбережувального освітнього середовища	Забезпечення регулярності, систематичності, безперервності здоров'язбережувального процесу	Здоровий спосіб життя стає необхідним і важливим складником освітнього середовища
Профілактика шкідливих звичок	Організація діяльності щодо протидії поширенню наркоманії, зловживання алкоголем і профілактики девіантних явищ	Обґрунтованість умов виховання звичок ЗСЖ	Відмова попередження від шкідливих звичок
Психологічні тренінги	В рамках проекту «Здоровий спосіб життя»	Організація здоров'язбережувальної діяльності як добровільної, відкритої, самокерованої, варіативної за своїм змістом	Формування і зміцнення психічного здоров'я, підвищення ресурсів психологічної адаптації особистості
Залучення студентів до здоров'язбережувальної діяльності	Організаційна побудова здоров'язбережувальної діяльності, участь у олімпіадах, науково-практичних конференціях тощо	Загальнодоступність, різноманіття видів діяльності, креативність	Підвищення життєвого тону, посилення життєвої активності, цікаве дозвілля.

Спортивно-оздоровчі ресурси. Заняття фізичним вихованням у закладах вищої освіти передбачають не тільки зміцнення здоров'я студентів, вдосконалення їх рухової координації і підвищення рівня фізичних якостей, але і освоєння техніки більшості видів фізичних вправ, що входять в програму. Заняття з фізичного виховання будується відповідно до типового плану і складається з чотирьох частин.

У вступній частині заняття необхідно мобілізувати увагу студентів. Для цього використовуються елементи побудови і перегрупування, ходьба в різних напрямках, пробіжки.

Основним завданням підготовчої частини є фізіологічна підготовка організму, створення оптимальних умов для проведення основної частини занять.

У підготовчій частині заняття небажано давати занадто багато нових вправ: це може викликати нервові стомлення, яке згодом буде позначатися на освоєнні рухових навичок основної частини занять. Рекомендується включати в розминку не більше 8-10 вправ, між якими виконуються дихальні (особливо після вправ з напругою і після стрибків).

Основна частина заняття спрямована на формування і вдосконалення рухових навичок. Студенти набувають і вдосконалюють спеціальні знання і рухові вміння; саме в цій частині заняття досягається розвиток фізичних і вольових якостей.

Засоби, що використовуються в основній частині, дуже різноманітні, оскільки вони спрямовані на розвиток основних фізичних якостей (швидкості, сили, витривалості). У заняття включаються вправи, спрямовані на зміцнення опорно-рухового апарату: біг, стрибки, вправи зі скакалкою. Також широко використовуються рухливі спортивні ігри, різні естафети, метання предметів.

Для регулювання і зниження фізичного навантаження застосовуються повільна ходьба і дихальні вправи в перервах між різними видами навантажень.

У міру зростання фізичної підготовленості, і поліпшення функціонального стану студентів за погодженням з лікарем можна перейти до спеціалізованих занять одним з видів,

спорту: гімнастикою, легкою атлетикою, лижною підготовкою, плаванням, спортивними іграми (волейбол, теніс, бадмінтон, баскетбол за полегшеними правилами, футбол на зменшеному майданчику за спрощеними правилами).

У заключній частині заняття використовуються найпростіші гімнастичні вправи у поєднанні з дихальними, повільна ходьба, вправи в розслабленні м'язів.

Викладач на основі навчальних планів і програм з фізичного виховання розробляє робочі плани кожного навчального заняття, складає план-конспект, детально висвітлює завдання заняття, його зміст (засоби, методика проведення, дозування вправ тощо), а також веде облік зрушень у фізичному розвитку і у функціональному стані студентів спеціальної медичної групи.

У закладах вищої освіти можливе застосування різноманітних форм занять фізичною культурою (масових оздоровчих, фізкультурних і спортивних заходів: міжвузівських спартакіад, конкурсів на кращий спортивно-оздоровчий табір тощо).

Форми, методи, умови реалізації спортивно-оздоровчих ресурсів здоров'язбережувального середовища закладів вищої освіти та оцінка їх ефективності подана у таблиці 2.

Таблиця 2. Спортивно-оздоровчі ресурси здоров'язбережувального середовища закладів вищої освіти

Види здоров'язбережувальних ресурсів	Форми і методи реалізації	Умови реалізації	Оцінка ефективності
Рухливі і спортивні ігри	Пропаганда цінностей спортивної діяльності і всього різноманіття можливостей фізичної культури у вихованні і становленні особистості	Навчання студентів методам і формам пропаганди фізичної культури	Поліпшення фізичної підготовленості, залучення молоді до заняття фізкультурою і спортом
Загартовування	Загальновідомі методи і форми загартовування	Самостійність, систематичність, регулярність	Комплексний розвиток фізичних і психічних якостей, поліпшення показників гомеостазу, підвищення імунного механізму
Проведення спортивних свят	Організація спортивних змагань, туристичних походів та ін.	Заохочення фізичної активності, задоволення різноманітних інтересів і потреб молодих людей в фізкультурно-оздоровчій діяльності	Підвищення свідомого ставлення до фізичної культури, розвиток таких якостей як: спритність, сміливість, наполегливість та ін.

Лікувально-фізкультурні ресурси. Здоров'я студентів оцінюється за належністю до групи здоров'я, рухової активності – до фізкультурної групи. Оцінці піддаються медичні карти студентів. Всі студенти, перед тим як приступати до занять фізичною культурою, проходять медичний огляд і за його результатами розподіляються на три групи: основну, підготовчу і спеціальну.

До спеціальної медичної групи віднесено студентів, які мають значні відхилення в стані здоров'я постійного або тимчасового характеру, які навчаються за звичайною навчальною програмою, але мають протипоказання до занять фізичною культурою.

З урахуванням медичних показань, даних про фізичний розвиток і фізичну підготовленість, студенти з більш важкими захворюваннями виділені в окрему лікувальну групу, чисельність яких не перевищує 15-20 чоловік на одного викладача.

Основними завданнями фізичного виховання в спеціальних медичних групах є: зміцнення здоров'я; зменшення або ліквідація наслідків перенесених захворювань; усунення функціональних відхилень і недоліків у фізичному розвитку; сприяння правильному фізичному розвитку і загартовуванню організму; підвищення фізичної активності органів і систем,

ослаблених хворобою; освоєння основних рухових умінь і навичок; формування правильної постави, а при необхідності – її корекція; навчання правильному диханню.

Отже, заняття з фізичного виховання в закладах вищої освіти повинні здійснюватися в наступних формах: навчальні заняття – 2 рази на тиждень (за навчальним розкладом) по 2 години; фізичні вправи в режимі дня (ранкова гігієнічна гімнастика, фізкультурні паузи); масові та самостійні заняття фізичними вправами; масові оздоровчі фізкультурні заходи, що проводяться у вільний від занять час: у вихідні дні, в зимові і літні канікули, в оздоровчо-спортивних таборах, під час навчальної практики.

Із засобів фізичного виховання застосовуються ходьба, спокійний біг, елементи спортивних ігор. Студенти повинні навчитися по своїй волі змінювати ритм, глибину і частоту дихальних рухів. При захворюваннях суглобів і периферійної нервової системи використовуються переважно вправи для збільшення рухливості в суглобах і зміцнення нервово-м'язового апарату.

Студентам з функціональними захворюваннями нервової системи рекомендовано вправи на увагу і координацію рухів, ігри, які необхідно чергувати з вправами на розслаблення, і дихальні вправи. Для студентів, які мають порушення постави і сколіози, слід застосовувати вправи для зміцнення м'язів плечового пояса і тулуба (спини, грудей і черевного преса), а також для виховання правильної постави. Слід широко використовувати вправи в вихідних положеннях, що розвантажують хребет, а також висі на гімнастичній стінці. Для підвищення ефективності фізичного виховання студентів спеціальної медичної групи необхідно використовувати крім уроків фізкультури, додаткові форми і засоби фізичного виховання: ранкову гігієнічну гімнастику, вкрай корисні прогулянки на свіжому повітрі, ближній туризм, елементи різних видів спорту (дозована ходьба, катання на лижах, плавання тощо).

Правильно проведені заняття помітно покращують фізичну підготовленість, підвищують рівень функціональних можливостей організму студентів спеціальної медичної групи, що дозволяє викладачеві направляти найбільш підготовлених студентів до лікаря для вирішення питання про переведення до підготовчої групи.

Форми, методи, умови реалізації лікувально-фізкультурних ресурсів здоров'язбережувального середовища закладів вищої освіти та оцінка їх ефективності подана у таблиці 3.

Таблиця 3. Лікувально-фізкультурні ресурси здоров'язбережувального середовища закладів вищої освіти

Види здоров'язбережувальних ресурсів	Форми і методи реалізації	Умови реалізації	Оцінка ефективності
Лікувальна фізкультура	Гігієнічна гімнастика, лікувальна гімнастика, дозована ходьба, плавання, масові форми оздоровчої фізкультури і ін.	Організація занять з ЛФК, рівня сформованості здорового способу життя студентів	Проведення моніторингу показників фізичного розвитку і функціонального стану студентів за допомогою різних фізіологічних проб
Лікувальна гімнастика	Підбір спеціальних вправ з урахуванням форми захворювання, загального стану студента	Організація занять ЛГ в спеціально обладнаному залі за участю лікаря та інструктора-методиста з ЛФК	Використання різних функціональних проб і рухових тестів
Самостійні заняття фізичними вправами	Проводяться студентами, які усвідомлено ставляться до виконання вправ (аутогенні тренування, самомасаж, дихальні вправи тощо)	Комплекс фізичних вправ, складений спеціалістом з ЛФК з урахуванням їх захворювання і індивідуальних особливостей	Відновлення втрачених функцій різних органів і систем організму
Ритмопластичні вправи	Виконання вправ під музичний супровід, з заданими ритмом і тональністю	В рамках проекту «Здоровий спосіб життя»	Поліпшення загального стану, відновлення втрачених функцій організму

Висновки. Узагальнюючи отримані результати дослідження проблеми виховного значення здоров'язбережувального освітнього середовища закладів вищої освіти вважаємо за необхідне підкреслити наступне: проаналізовано організацію освітнього середовища як єдиної діяльничої системи на основі акумуляції, інтеграції та модернізації існуючих програм з питань формування здорового способу життя студентів. Під поняттям «освітнє середовище» розуміємо фактор, що містить певні умови і сприяє реалізації педагогічних дій, процесів, явищ (в нашому контексті - формування у студента здорового способу життя в процесі навчання), «здоров'язбережувальне середовище» – гнучку сукупність внутрішніх і зовнішніх чинників, які актуалізують діяльність студентів на збереження та зміцнення свого здоров'я, «виховне середовище» – потенційний засіб виховання, що відображає його природну сутність, в основу якого покладено діалогічні зв'язки між його суб'єктами.

Спираючись на умовну модель формування здорового способу життя студента, здійснено опис психолого-педагогічних, спортивно-оздоровчих та лікувально-фізкультурних ресурсів, спрямованих на вирішення задач зміцнення фізичного здоров'я студентів (лікувальна фізкультура); формування ціннісного ставлення, управління емоціями (психолого-педагогічні ресурси) та виховання культури здоров'я, що здійснюється за допомогою реалізації спортивно-оздоровчих заходів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Grigoryev D.V. (2004). Modern humanitarian approaches in the sphere of personality education. *Personality of a schoolboy as a goal, object, subject and result of education*. Moscow: Tver: ООО "ІрF Viart" [in Russia].
2. Manuylov Yu.S. (2002). The environmental approach in education: [monograph]. Moscow: Volgo-Vyatka Academy of Civil Service [in Russia].
3. Novikova L.I. (1985). School and the environment. Moscow: Knowledge [in Russia].